

Rácsok optimális kövezése

Katona Gyula Y.

Számítástudományi és Információelméleti Tanszék
Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem

2026. március 4.

Bevezetés

A **kövezés** (pebbling) egy egyszemélyes matematikai játék, melyet **M. Saks** és **J. Lagarias** vezetett be.

Alkalmazások:

- Számelmélet

Bevezetés

A **kövezés** (pebbling) egy egyszemélyes matematikai játék, melyet **M. Saks** és **J. Lagarias** vezetett be.

Alkalmazások:

- Számelmélet
- Erőforrások optimális elhelyezése egy hálózatban

Kövezés?

Kövezés?

Ü EGYETEM 1762

Bevezetés

A **murvázás** (rubbling) a **kövezés** egy kiterjesztése, melyet **Belford és Sieben** vezetett be 2009-ben.

Kövek

Murva

Bevezetés

A **murvázás** a **kövezés** egy kiterjesztése, melyet **Belford és Sieben** vezetett be 2009-ben.

Definíció (murvázás)

- **Kezdőkonfiguráció:** Egy irányítatlan, egyszerű, összefüggő G gráf; egy $p: V(G) \rightarrow \mathbb{N}_0$ kőeloszlás

Bevezetés

A **murvázás** a **kövezés** egy kiterjesztése, melyet **Belford és Sieben** vezetett be 2009-ben.

Definíció (murvázás)

- **Kezdőkonfiguráció:** Egy irányítatlan, egyszerű, összefüggő G gráf; egy $p: V(G) \rightarrow \mathbb{N}_0$ kőeloszlás
- **Lépéssorozat:** Vegyünk el 2 követ a v csúcs szomszédságából, és tegyünk 1 követ v -re.

Bevezetés

A **murvázás** a **kövezés** egy kiterjesztése, melyet **Belford és Sieben** vezetett be 2009-ben.

Definíció (murvázás)

- **Kezdőkonfiguráció:** Egy irányítatlan, egyszerű, összefüggő G gráf; egy $p: V(G) \rightarrow \mathbb{N}_0$ kőeloszlás
- **Lépéssorozat:** Vegyünk el 2 követ a v csúcs szomszédságából, és tegyünk 1 követ v -re.
- **Cél:** Elérni egy olyan $q: V(G) \rightarrow \mathbb{N}_0$ kőeloszlást, amely teljesít egy adott feltételt.

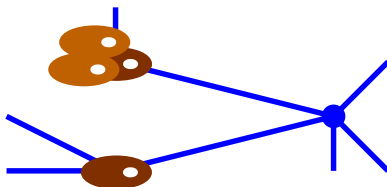

Bevezetés

A **murvázás** a **kövezés** egy kiterjesztése, melyet Belford és Sieben vezetett be 2009-ben.

Definíció (murvázás)

- **Kezdőkonfiguráció:** Egy irányítatlan, egyszerű, összefüggő G gráf; egy $p: V(G) \rightarrow \mathbb{N}_0$ kőeloszlás
- **Lépéssorozat:** Vegyünk el 2 követ a v csúcs szomszédságából, és tegyünk 1 követ v -re.
- **Cél:** Elérni egy olyan $q: V(G) \rightarrow \mathbb{N}_0$ kőeloszlást, amely teljesít egy adott feltételt.

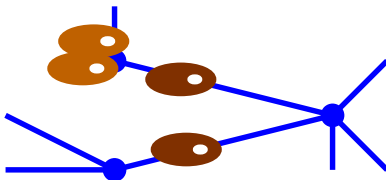

Bevezetés

A **murvázás** a **kövezés** egy kiterjesztése, melyet Belford és Sieben vezetett be 2009-ben.

Definíció (murvázás)

- **Kezdőkonfiguráció:** Egy irányítatlan, egyszerű, összefüggő G gráf; egy $p: V(G) \rightarrow \mathbb{N}_0$ kőeloszlás
- **Lépéssorozat:** Vegyünk el 2 követ a v csúcs szomszédságából, és tegyünk 1 követ v -re.
- **Cél:** Elérni egy olyan $q: V(G) \rightarrow \mathbb{N}_0$ kőeloszlást, amely teljesít egy adott feltételt.

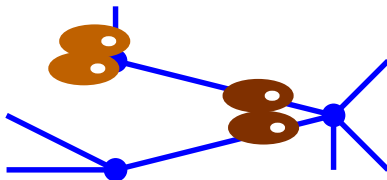

Bevezetés

A **murvázás** a **kövezés** egy kiterjesztése, melyet Belford és Sieben vezetett be 2009-ben.

Definíció (murvázás)

- **Kezdőkonfiguráció:** Egy irányítatlan, egyszerű, összefüggő G gráf; egy $p: V(G) \rightarrow \mathbb{N}_0$ kőeloszlás
- **Lépéssorozat:** Vegyünk el 2 követ a v csúcs szomszédságából, és tegyünk 1 követ v -re.
- **Cél:** Elérni egy olyan $q: V(G) \rightarrow \mathbb{N}_0$ kőeloszlást, amely teljesít egy adott feltételt.

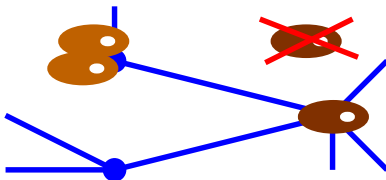

Bevezetés

A **murvázás** a **kövezés** egy kiterjesztése, melyet **Belford és Sieben** vezetett be 2009-ben.

Definíció (murvázás)

- **Kezdőkonfiguráció:** Egy irányítatlan, egyszerű, összefüggő G gráf; egy $p: V(G) \rightarrow \mathbb{N}_0$ kőeloszlás
- **Lépéssorozat:** Vegyünk el 2 követ a v csúcs szomszédságából, és tegyünk 1 követ v -re.
- **Cél:** Elérni egy olyan $q: V(G) \rightarrow \mathbb{N}_0$ kőeloszlást, amely teljesít egy adott feltételt.

Kövezés és murvázás

A **kövezés** a **murvázás** egy korlátozott változata.

Kövezés és murvázás

A **kövezés** a **murvázás** egy korlátozott változata.

Definíció (kövezés)

- **Kezdőkonfiguráció:** Egy irányítatlan, egyszerű, összefüggő G gráf; egy $p: V(G) \rightarrow \mathbb{N}_0$ kőeloszlás

Kövezés és murvázás

A **kövezés** a **murvázás** egy korlátozott változata.

Definíció (kövezés)

- **Kezdőkonfiguráció:** Egy irányítatlan, egyszerű, összefüggő G gráf; egy $p: V(G) \rightarrow \mathbb{N}_0$ kőeloszlás
- **Lépéssorozat:** Vegyünk el 2 követ a v csúcs **egyik szomszédjáról**, és tegyünk 1 követ v -re.

Kövezés és murvázás

A **kövezés** a **murvázás** egy korlátozott változata.

Definíció (kövezés)

- **Kezdőkonfiguráció:** Egy irányítatlan, egyszerű, összefüggő G gráf; egy $p: V(G) \rightarrow \mathbb{N}_0$ kőeloszlás
- **Lépéssorozat:** Vegyünk el 2 követ a v csúcs **egyik szomszédjáról**, és tegyünk 1 követ v -re.
- **Cél:** Elérni egy olyan $q: V(G) \rightarrow \mathbb{N}_0$ kőeloszlást, amely teljesít egy adott feltételt.

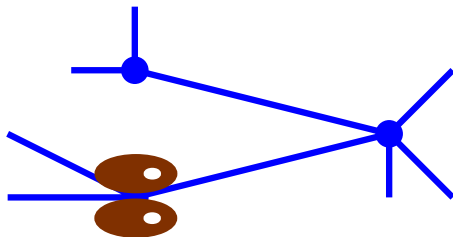

Kövezés és murvázás

A **kövezés** a **murvázás** egy korlátozott változata.

Definíció (kövezés)

- **Kezdőkonfiguráció:** Egy irányítatlan, egyszerű, összefüggő G gráf; egy $p: V(G) \rightarrow \mathbb{N}_0$ kőeloszlás
- **Lépéssorozat:** Vegyünk el 2 követ a v csúcs **egyik szomszédjáról**, és tegyünk 1 követ v -re.
- **Cél:** Elérni egy olyan $q: V(G) \rightarrow \mathbb{N}_0$ kőeloszlást, amely teljesít egy adott feltételt.

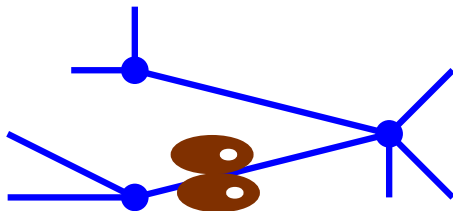

Kövezés és murvázás

A **kövezés** a **murvázás** egy korlátozott változata.

Definíció (kövezés)

- **Kezdőkonfiguráció:** Egy irányítatlan, egyszerű, összefüggő G gráf; egy $p: V(G) \rightarrow \mathbb{N}_0$ kőeloszlás
- **Lépéssorozat:** Vegyünk el 2 követ a v csúcs **egyik szomszédjáról**, és tegyünk 1 követ v -re.
- **Cél:** Elérni egy olyan $q: V(G) \rightarrow \mathbb{N}_0$ kőeloszlást, amely teljesít egy adott feltételt.

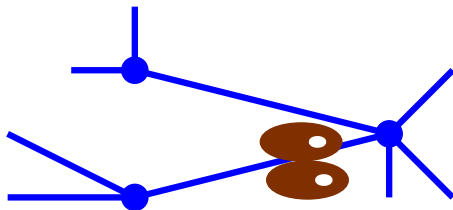

Kövezés és murvázás

A **kövezés** a **murvázás** egy korlátozott változata.

Definíció (kövezés)

- **Kezdőkonfiguráció:** Egy irányítatlan, egyszerű, összefüggő G gráf; egy $p: V(G) \rightarrow \mathbb{N}_0$ kőeloszlás
- **Lépéssorozat:** Vegyünk el 2 követ a v csúcs **egyik szomszédjáról**, és tegyünk 1 követ v -re.
- **Cél:** Elérni egy olyan $q: V(G) \rightarrow \mathbb{N}_0$ kőeloszlást, amely teljesít egy adott feltételt.

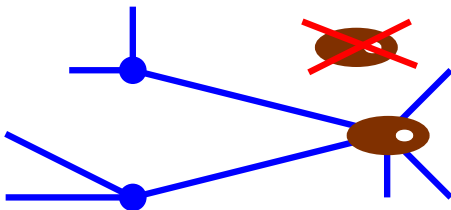

Kövezés és murvázás

A **kövezés** a **murvázás** egy korlátozott változata.

Definíció (kövezés)

- **Kezdőkonfiguráció:** Egy irányítatlan, egyszerű, összefüggő G gráf; egy $p: V(G) \rightarrow \mathbb{N}_0$ kőeloszlás
- **Lépéssorozat:** Vegyünk el 2 követ a v csúcs **egyik szomszédjáról**, és tegyünk 1 követ v -re.
- **Cél:** Elérni egy olyan $q: V(G) \rightarrow \mathbb{N}_0$ kőeloszlást, amely teljesít egy adott feltételt.

Lehetséges célok

- legalább 1 kő egy adott csúcson

Lehetséges célok

- legalább 1 kő egy adott csúcson $\implies$ ez a csúcs elérhető

Lehetséges célok

- legalább 1 kő egy adott csúcson $\implies$ ez a csúcs elérhető
- legalább 2 kő egy adott csúcson

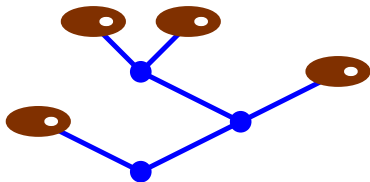
Lehetséges célok

- legalább 1 kő egy adott csúcson $\implies$ ez a csúcs elérhető
- legalább 2 kő egy adott csúcson $\implies$ ez a csúcs 2-elérhető
- legalább 1 kő minden csúcson
- ...

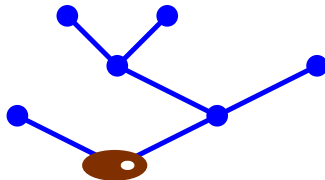

Lehetséges célok

- legalább 1 kő egy adott csúcson $\implies$ ez a csúcs elérhető
- legalább 2 kő egy adott csúcson $\implies$ ez a csúcs 2-elérhető
- legalább 1 kő minden csúcson
- ...

Start

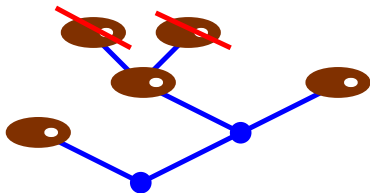

Goal

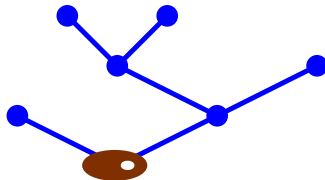

Lehetséges célok

- legalább 1 kő egy adott csúcson $\implies$ ez a csúcs elérhető
- legalább 2 kő egy adott csúcson $\implies$ ez a csúcs 2-elérhető
- legalább 1 kő minden csúcson
- ...

Start

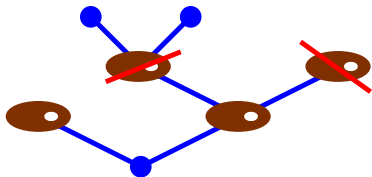

Goal

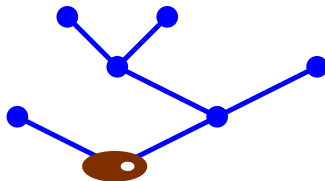

Lehetséges célok

- legalább 1 kő egy adott csúcson $\implies$ ez a csúcs elérhető
- legalább 2 kő egy adott csúcson $\implies$ ez a csúcs 2-elérhető
- legalább 1 kő minden csúcson
- ...

Start

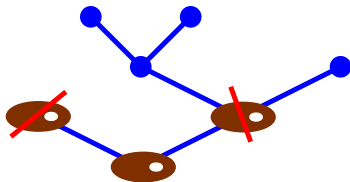

Goal

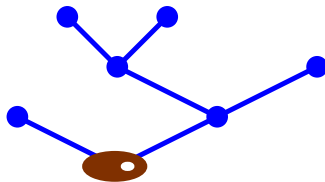

Lehetséges célok

- legalább 1 kő egy adott csúcson $\implies$ ez a csúcs elérhető
- legalább 2 kő egy adott csúcson $\implies$ ez a csúcs 2-elérhető
- legalább 1 kő minden csúcson
- ...

Start

Goal

Tétel (Hulbert, Kierstead; Watson (2005))

*Adott egy G gráf, egy p kőeloszlás és egy v csúcs. Annak eldöntése, hogy v elérhető-e **kövező** lépésekkel, NP-teljes feladat.*

Tétel (Hulbert, Kierstead; Watson (2005))

*Adott egy G gráf, egy p köeloszlás és egy v csúcs. Annak eldöntése, hogy v elérhető-e **kövező** lépésekkel, NP-teljes feladat.*

Tétel (Katona, Sieben (2016))

*Adott egy G gráf, egy p köeloszlás és egy v csúcs. Annak eldöntése, hogy v elérhető-e **murvázó** lépésekkel, NP-teljes feladat.*

Optimális kövezés és murvázás

- Mennyi az optimális murvázási szám, $\varrho_{\text{opt}}(G)$?

Optimális kövezés és murvázás

- Mennyi az optimális murvázási szám, $\varrho_{\text{opt}}(G)$?

Definíció

$\varrho_{\text{opt}}(G)$ az a minimális kőszám, amit *el lehet helyezni* a gráf csúcsaira úgy, hogy *bármely csúcs* elérhető *murvázó* lépések sorozatával.

Optimális kövezés és murvázás

- Mennyi az optimális murvázási szám, $\varrho_{\text{opt}}(G)$?

Definíció

$\varrho_{\text{opt}}(G)$ az a minimális kőszám, amit *el lehet helyezni* a gráf csúcsaira úgy, hogy *bármely csúcs* elérhető *murvázó* lépések sorozatával.

- Mennyi az optimális kövezési szám, $\pi_{\text{opt}}(G)$?

Definíció

$\pi_{\text{opt}}(G)$ az a minimális kőszám, amit *el lehet helyezni* a gráf csúcsaira úgy, hogy *bármely csúcs* elérhető *kövező* lépések sorozatával.

Optimális kövezés és murvázás

- Mennyi az optimális murvázási szám, $\varrho_{\text{opt}}(G)$?

Definíció

$\varrho_{\text{opt}}(G)$ az a minimális kőszám, amit *el lehet helyezni* a gráf csúcsaira úgy, hogy *bármely csúcs* elérhető *murvázó* lépések sorozatával.

- Mennyi az optimális kövezési szám, $\pi_{\text{opt}}(G)$?

Definíció

$\pi_{\text{opt}}(G)$ az a minimális kőszám, amit *el lehet helyezni* a gráf csúcsaira úgy, hogy *bármely csúcs* elérhető *kövező* lépések sorozatával.

Példák

P_n jelölje az n csúcsú és $n - 1$ élű utat.

Példák

P_n jelölje az n csúcsú és $n - 1$ élű utat.

Megfigyelés

$$\varrho_{opt}(P_3) = \pi_{opt}(P_3) = 2$$

Példák

P_n jelölje az n csúcsú és $n - 1$ élű utat.

Megfigyelés

$$\varrho_{\text{opt}}(P_3) = \pi_{\text{opt}}(P_3) = 2$$

Példák

P_n jelölje az n csúcsú és $n - 1$ élű utat.

Megfigyelés

$$\varrho_{opt}(P_3) = \pi_{opt}(P_3) = 2$$

Kapcsolat a murvázás és a kövezés között

Megfigyelés

$$\varrho_{opt}(G) \leq \pi_{opt}(G)$$

Bizonyítás.

Ha egy eloszlás megoldható kövező lépésekkel, akkor megoldható murvázó lépésekkel is. □

Megfigyelés

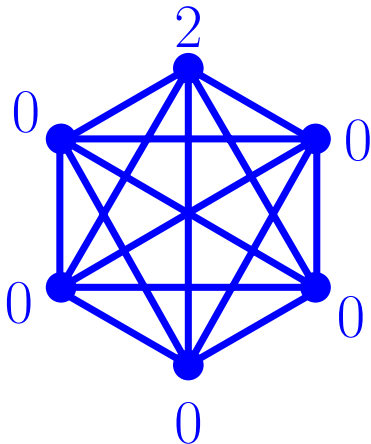
$$\varrho_{opt}(K_n) = \pi_{opt}(K_n) = ?$$

Példák

Megfigyelés

$$\varrho_{opt}(K_n) = \pi_{opt}(K_n) = 2$$

Példák

Megfigyelés

$$\pi_{opt}(P_9) = ?$$

Megfigyelés

$$\pi_{opt}(P_9) = 6$$

Példák

Megfigyelés

$$\varrho_{opt}(P_9) = ?$$

Példák

Megfigyelés

$$\varrho_{\text{opt}}(P_9) = 5$$

Ismert eredmények az optimális kövezésre

Az optimális kövezési szám ismert:

- Utakra: $\pi_{\text{opt}}(P_n) = \lceil 2n/3 \rceil$ Pachter, Snevily, Voxman (1995)
- Körökre: $\pi_{\text{opt}}(C_n) = \lceil 2n/3 \rceil$ Bunde et al. (2008)
- Létrákra: Bunde et al. (2008)
- Teljes m elágazású fákra: Fu, Shiue (2000)
- Hernyókra (Caterpillars): Fu, Shiue (2009)
- d -dimenziós kockákra: $\pi_{\text{opt}}(Q^d) = (4/3)^{d+O(\log d)}$ Moews (1998)

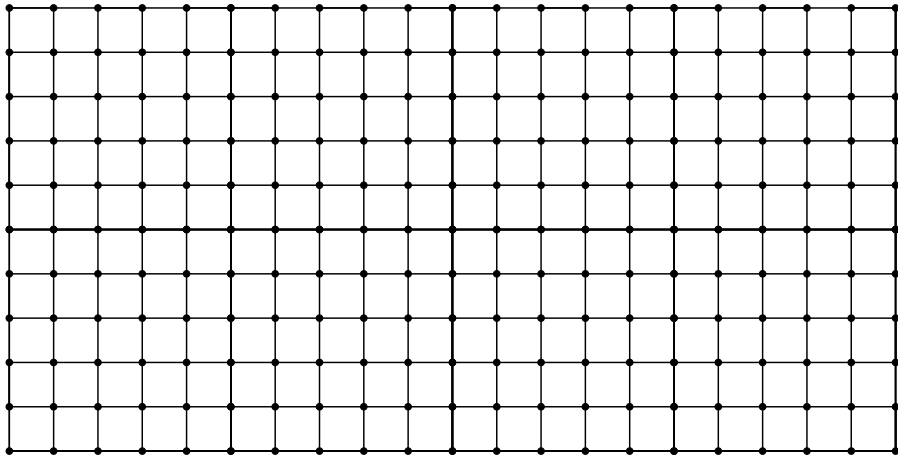
Ismert eredmények az optimális murvázásra

Az optimális murvázási szám ismert:

- Utakra: $\varrho_{\text{opt}}(P_n) = \lceil (n+1)/2 \rceil$ Belford, Sieben (2009)
- Körökre: $\varrho_{\text{opt}}(C_n) = \lceil n/2 \rceil$ Belford, Sieben (2009)
- Hernyókra: Papp (2010)
- d -dimenziós kockákra: $\varrho_{\text{opt}}(Q^d)$ ahol $d \leq 5$ Belford, Sieben (2009)

Nagy rácsok optimális kövezése

Nagy rácsok optimális kövezése, felső korlát

Természetes konstrukció:

$$\pi_{opt}(P_n \square P_n) \leq \frac{4}{13} n^2 + o(n^2)$$

Xue, Yeger (2017)

Nagy rácsok optimális kövezése, felső korlát

Természetes konstrukció:

$$\pi_{opt}(P_n \square P_n) \leq \frac{4}{13}n^2 + o(n^2)$$

Xue, Yerger (2017)

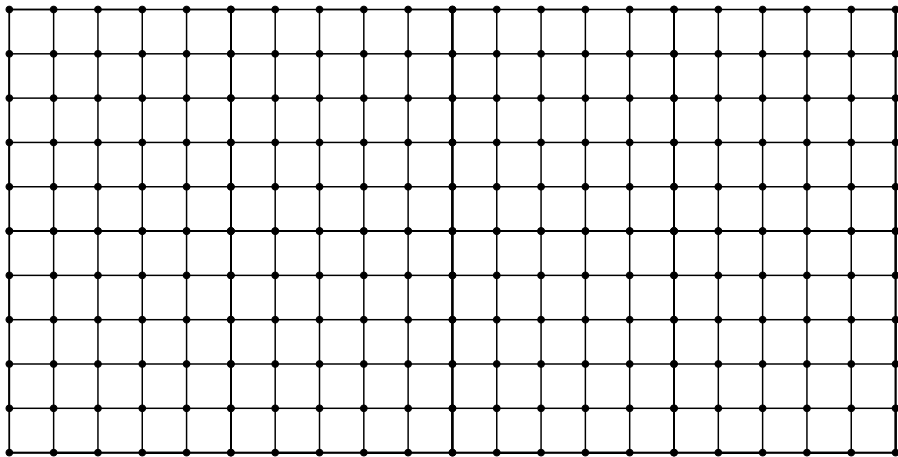
Tétel (Győri, Katona, Papp (2020))

$$\pi_{opt}(P_n \square P_n) \leq \frac{2}{7}n^2 + O(n) = \frac{2}{7}v(G) + o(v(G)).$$

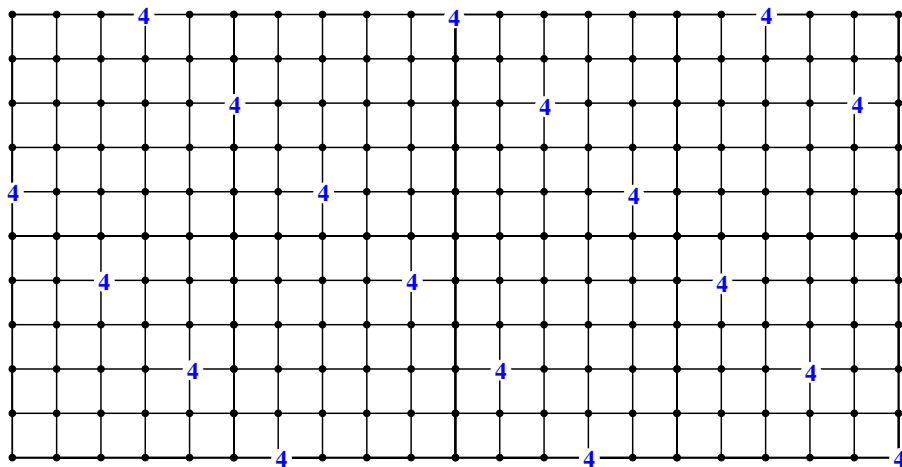
$$0.285 \approx \frac{2}{7} < 0.307 \approx \frac{4}{13}$$

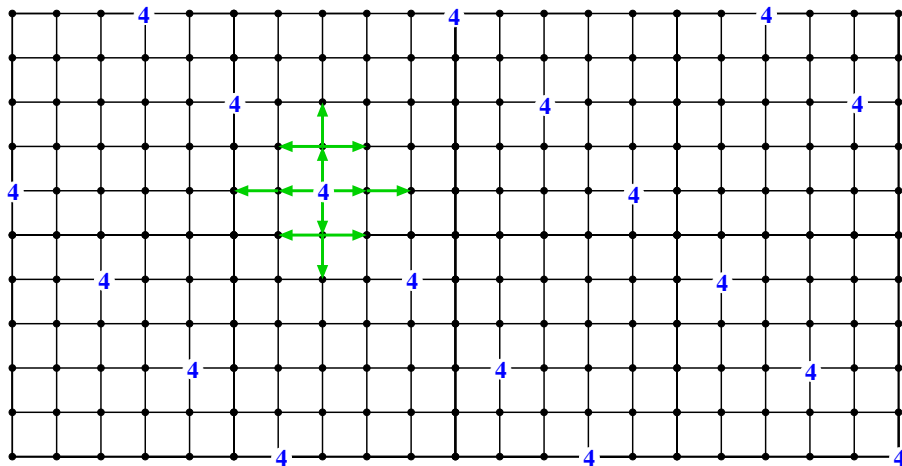
Nagy rácsok optimális kövezése, felső korlát

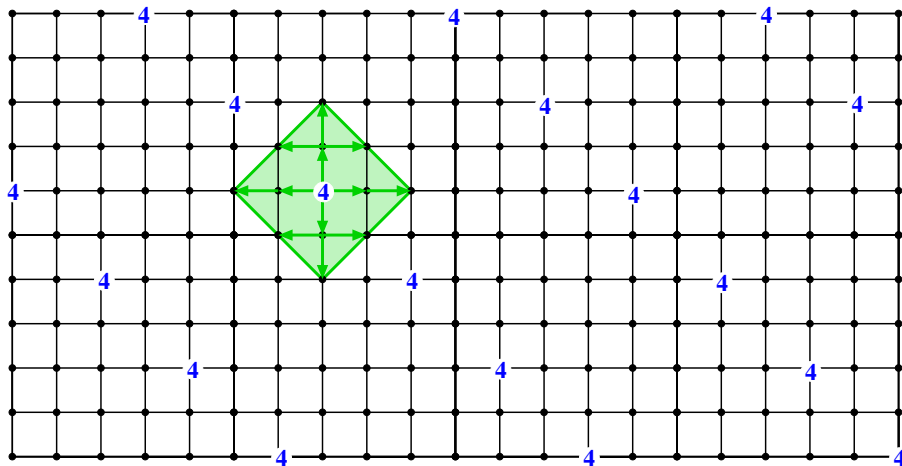
Nagy rácsok optimális kövezése, felső korlát

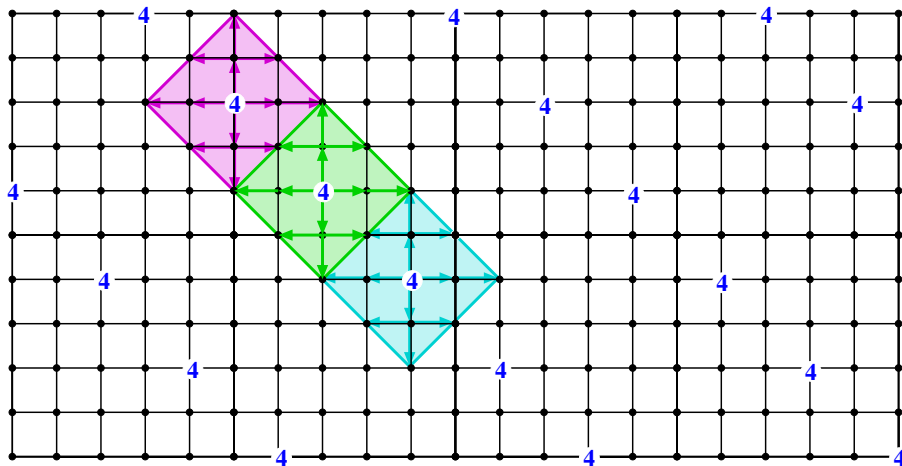
Nagy rácsok optimális kövezése, felső korlát

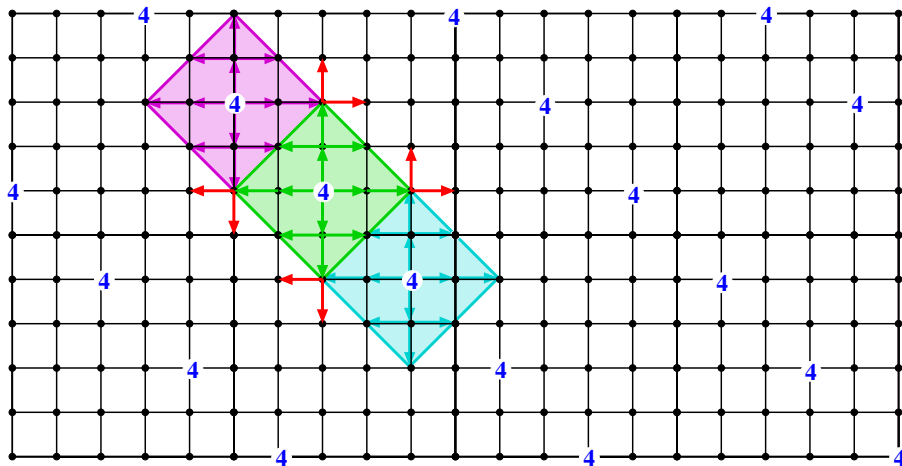
Nagy rácsok optimális kövezése, felső korlát

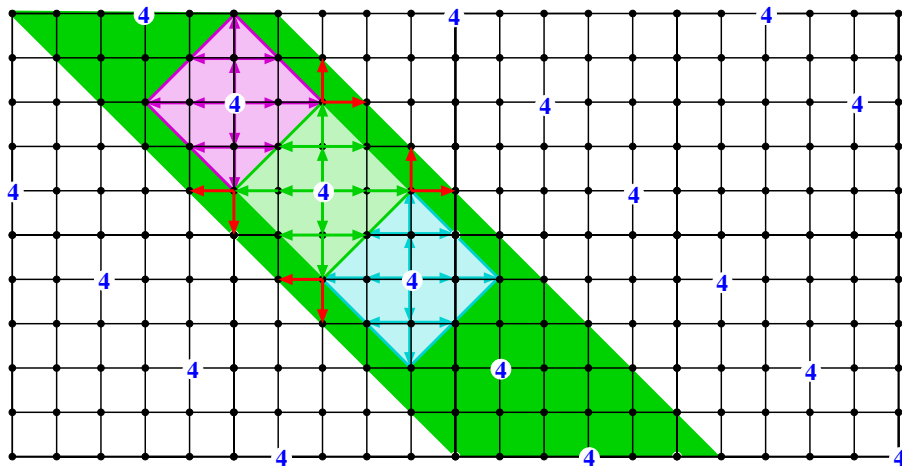
Nagy rácsok optimális kövezése, felső korlát

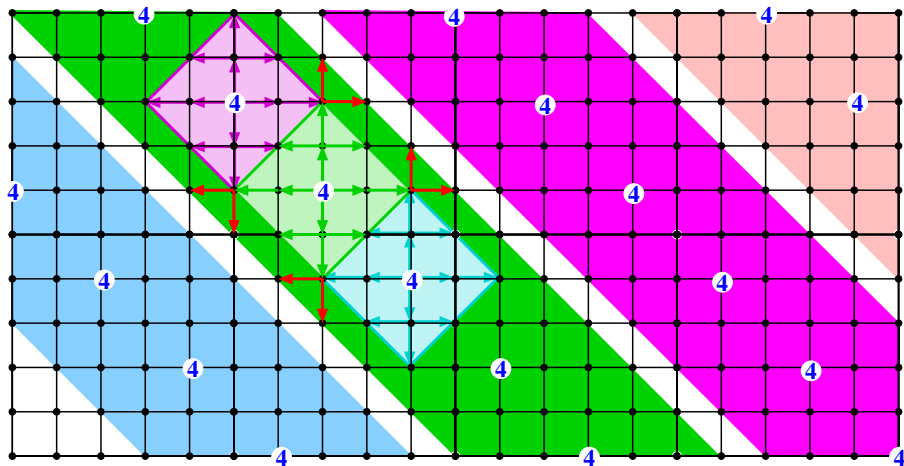
Nagy rácsok optimális kövezése, felső korlát

Nagy rácsok optimális kövezése, felső korlát

Nagy rácsok optimális kövezése, felső korlát

Nagy rácsok optimális kövezése, alsó korlát

Tétel (Győri, Katona, Papp (2020))

$$\frac{2}{13}v(G) \leq \pi_{\text{opt}}(P_n \square P_n).$$

$$\frac{1}{9} \approx 0.111 < \frac{2}{13} = 0.153 < 0.285 \approx \frac{2}{7}$$

Nagy rácsok optimális kövezése, alsó korlát

Tétel (Győri, Katona, Papp (2020))

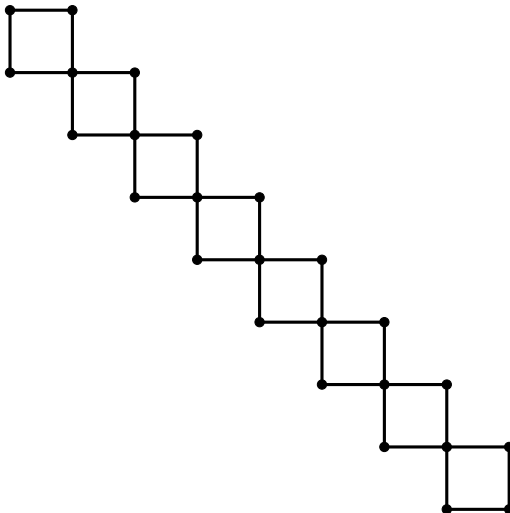
$$\frac{2}{13}v(G) \leq \pi_{\text{opt}}(P_n \square P_n).$$

$$\frac{1}{9} \approx 0.111 < \frac{2}{13} = 0.153 < 0.285 \approx \frac{2}{7}$$

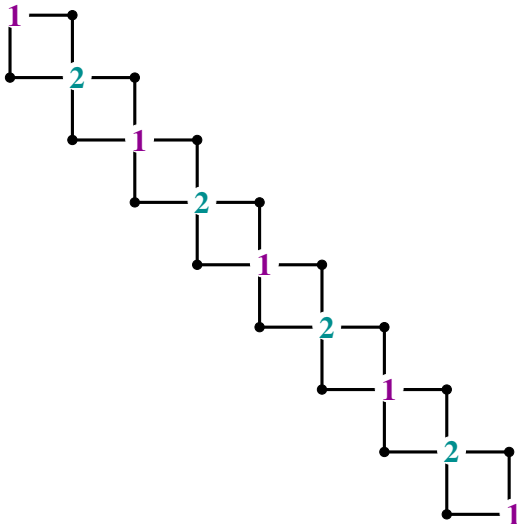
A bizonyítás meglehetősen bonyolult.

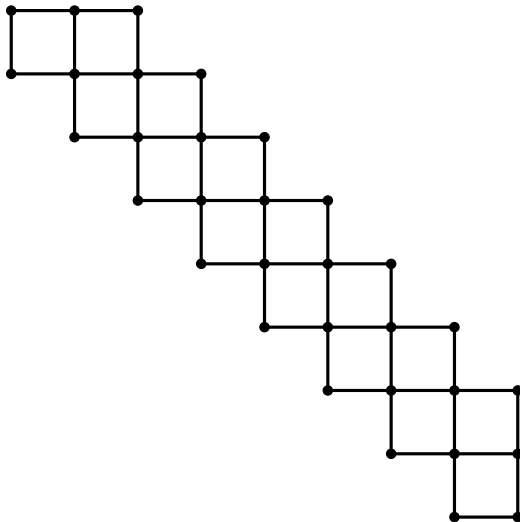
Lépcsők optimális kövezése

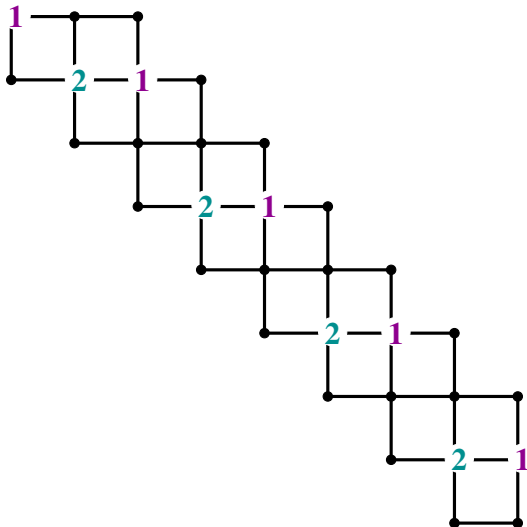
Lépcsők optimális kövezése

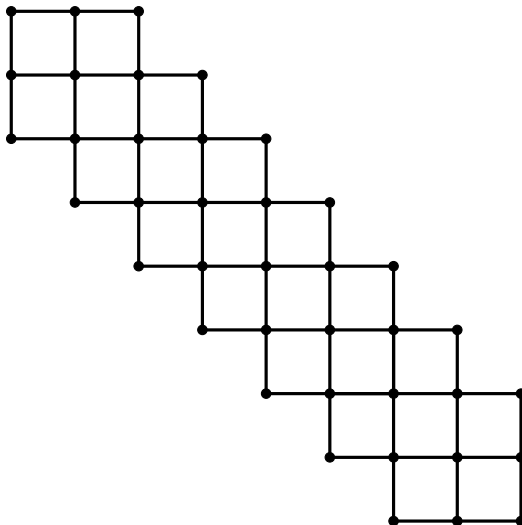
Lépcsők optimális kövezése

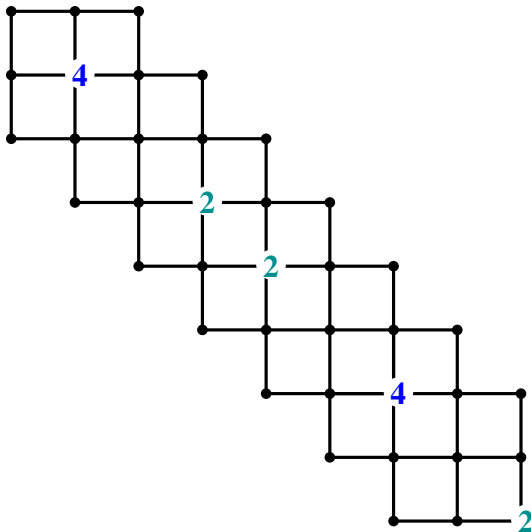
Lépcsők optimális kövezése

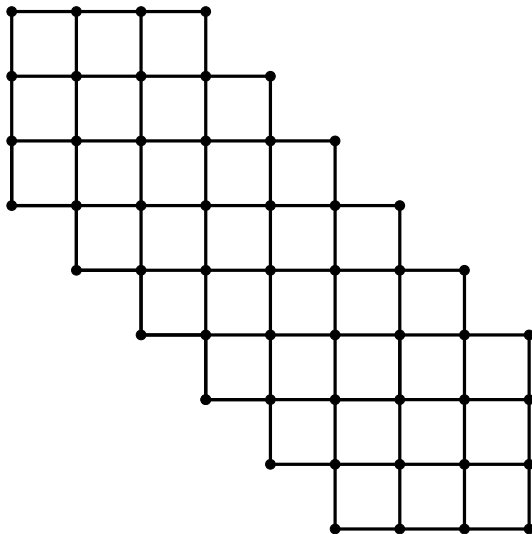
Lépcsők optimális kövezése

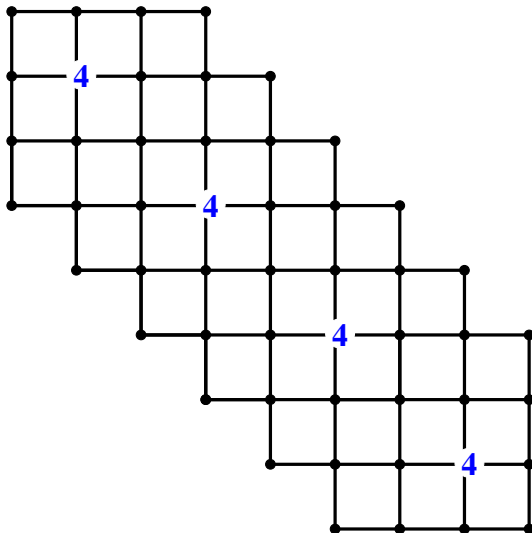
Lépcsők optimális kövezése

Lépcsők optimális kövezése

Lépcsők optimális kövezése

Lépcsők optimális kövezése

Tétel (Győri, Katona, Papp, Tompkins (2019))

Ezek élesek egy additív konstans erejéig.

Lépcsők optimális kövezése

Tétel (Győri, Katona, Papp, Tompkins (2019))

Ezek élesek egy additív konstans erejéig.

Optimális kövezési sűrűségek lépcsőkre

3-átlós lépcső: $\frac{1}{2} = 0.5$

4-átlós lépcső: $\frac{3}{8} = 0.375$

5-átlós lépcső: $\frac{8}{25} = 0.32$

6-átlós lépcső: $\frac{1}{3} = 0.33$

7-átlós lépcső: $\frac{2}{7} = 0.2857$

Szélesebb lépcsők esetén a probléma nehezebbnek tűnik, mivel az optimális eloszlásban a kövek már nem a középvonal közelében helyezkednek el.

Nagy rácsok optimális murvázása, felső korlát

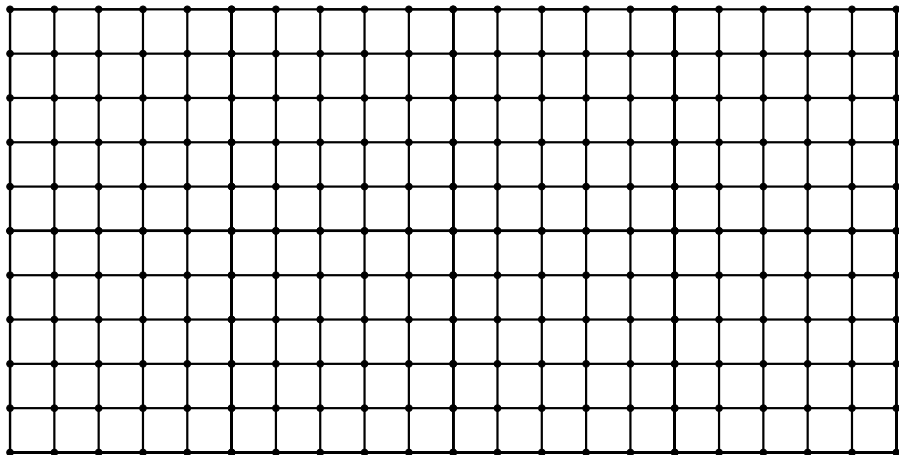
Tétel

$$\rho_{\text{opt}}(P_n \square P_n) \leq \frac{1}{5}n^2 + O(n) = \frac{1}{5}v(G) + o(v(G)).$$

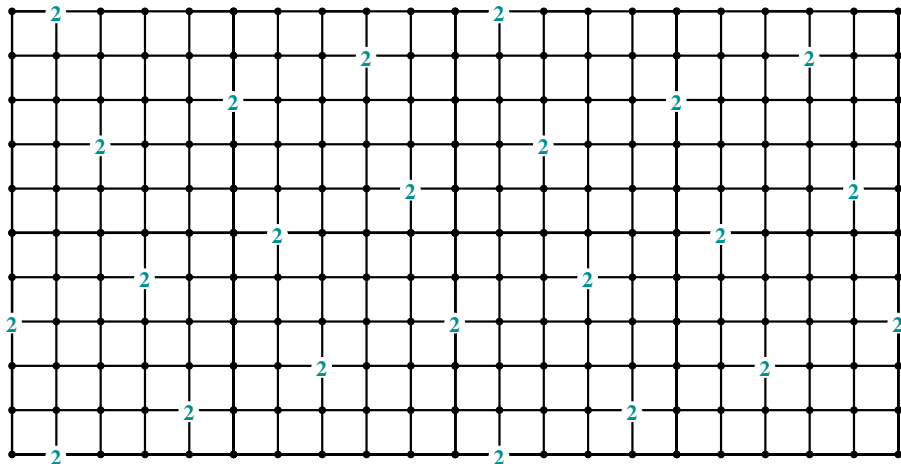
$$\frac{1}{5} = 0.2 < 0.285 \approx \frac{2}{7}$$

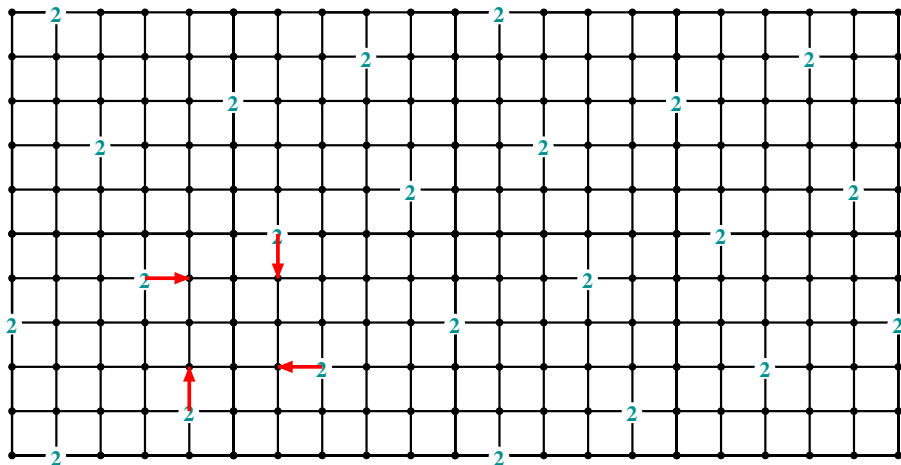
Nagy rácsok optimális murvázása, felső korlát

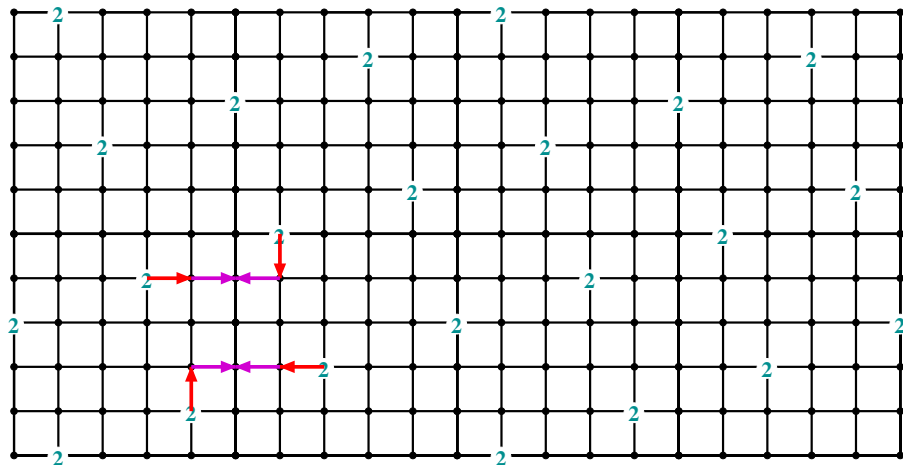
Nagy rácsok optimális murvázása, felső korlát

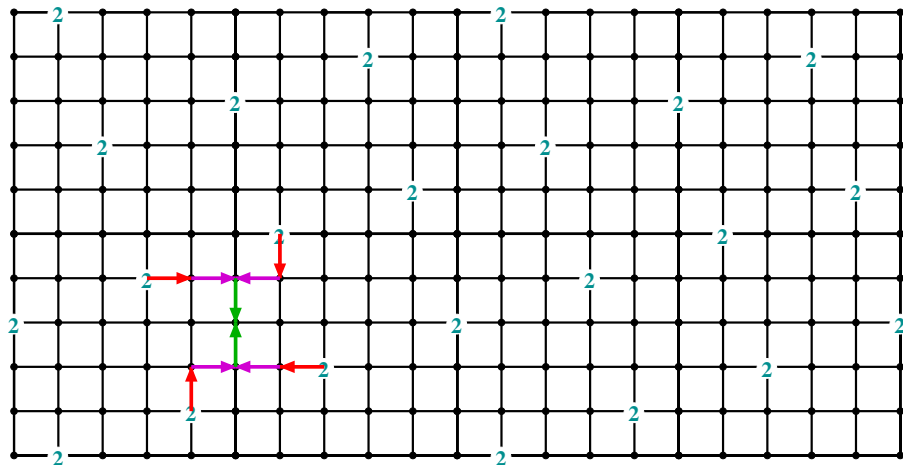
Nagy rácsok optimális murvázása, felső korlát

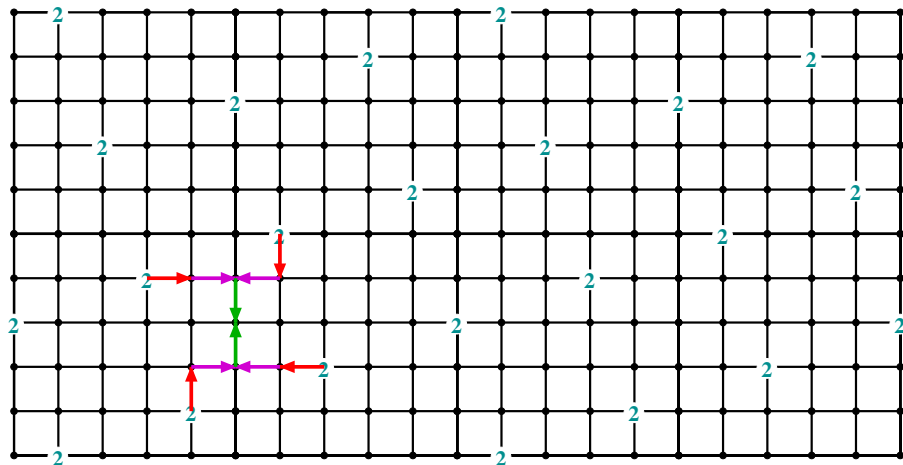
Nagy rácsok optimális murvázása, felső korlát

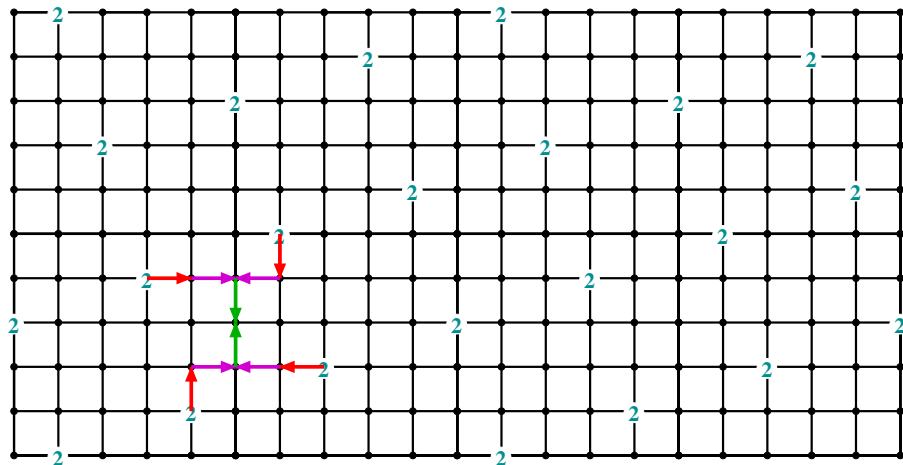
Nagy rácsok optimális murvázása, felső korlát

Nagy rácsok optimális murvázása, felső korlát

Nagy rácsok optimális murvázása, felső korlát

Nagy rácsok optimális murvázása, alsó korlát

Egyszerű alsó korlát frakcionális murvázással:

$$\frac{1}{9}v(G) \leq \rho_{opt}(P_n \square P_n).$$

Nagy rácsok optimális murvázása, alsó korlát

Egyszerű alsó korlát frakcionális murvázással:

$$\frac{1}{9}v(G) \leq \rho_{opt}(P_n \square P_n).$$

Tétel

$$\frac{5}{37}v(G) \leq \rho_{opt}(P_n \square P_n).$$

$$\frac{1}{9} \approx 0.111 < \frac{5}{37} = 0.1350 < 0.2 = \frac{1}{5}$$

Nagy rácsok optimális murvázása, alsó korlát

Egyszerű alsó korlát frakcionális murvázással:

$$\frac{1}{9}v(G) \leq \rho_{opt}(P_n \square P_n).$$

Tétel

$$\frac{5}{37}v(G) \leq \rho_{opt}(P_n \square P_n).$$

$$\frac{1}{9} \approx 0.111 < \frac{5}{37} = 0.1350 < 0.2 = \frac{1}{5}$$

A bizonyítás hasonló a kövezés esetéhez.

Köszönöm a figyelmet!

